

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA

F. G. JACOBSE

přednesené dne 19. února 2004¹

1. Čistota zlata se tradičně měří v karátech, přičemž čisté zlato má 24 karátů; v současnosti se však často měří v tisících. Otázkou v projednávané věci je, zda pravidlo členského státu, podle kterého lze označovat jako „zlato“ pouze díla s ryzostí 750 tisícín (18 karátů) nebo vyšší, zatímco díla s ryzostí 375 či 585 tisícín (9, resp. 14 karátů) se mají označovat jako „slitina zlata“, je opatřením s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení dovozu, a tedy opatřením zakázaným podle článku 28 ES.

Řízení

2. V listopadu 2000, po obdržení stížnosti, zaslala Komise francouzské vládě formální dopis, ve kterém uvedla čtyři způsoby, kterými podle jejího názoru mohou některá francouzská pravidla omezovat dovoz děl ze zlata do Francie.

3. V září 2001 zaslala francouzským úřadům odůvodněné stanovisko ve smyslu prvního pododstavce článku 226 ES, které se týká dvou z těchto údajných překážek obchodu.

4. Po předložení odpovědi Francie ze dne 4. února 2002 zůstalo sporným pouze tvrzení, které je předmětem tohoto řízení.

5. Dne 10. dubna 2003 podala Komise u Soudního dvora žalobu, ve které se domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Francouzská republika tím, že vyhradila pojmenování „zlato“ dílům s puncem označujícím ryzost 750 tisícín, zatímco díla s puncem označujícím ryzost 375 nebo 585 tisícín mají být pojmenována jako „slitina zlata“, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 28 ES.

6. Předmětné pravidlo je zakotveno v článku 522a obecného daňového zákoníku a uplatňuje se při maloobchodním prodeji jednotlivcům. U děl ze „slitiny zlata“ musí být uveden počet tisícín, není však zřejmé, zda totéž platí i pro díla ze „zlata“.

1 — Původní jazyk: angličtina.

Argumenty

7. Komise tvrdí, že velká většina děl, která musí být podle výše uvedeného pravidla označována jako „slitina zlata“, je dovážena. Předměty, které jsou legálně prodávány jako „zlato“ v členském státu, ze kterého pocházejí, musí být ve Francii prodávány pod jiným, méně známým a méně hodnoceným označením, a je proto obtížnější je zde uvádět na trh, čímž se ztěžuje jejich dovoz (i když francouzská vláda popírá, že by pro tuto hypotézu existovaly nějaké důkazy).

8. Podle ustálené judikatury jsou při absenci harmonizované legislativy překážky volnému pohybu zboží, které jsou důsledkem aplikace pravidel, jež stanoví požadavky pro zboží pocházející z jiného členského státu, kde je legálně vyráběno a prodáváno, na toto zboží (jako jsou požadavky související s označením, formou, velikostí, hmotností, složením, prezentací, etiketováním, balením) představují opatření s rovnocenným účinkem, jež jsou zakázána podle článku 28 ES, a to i v případě, že se tato pravidla uplatňují bez rozlišení na všechny výrobky, není-li možné jejich použití

odůvodnit cílem obecného zájmu, který má přednost před volným pohybem zboží².

9. Komise se domnívá, že takovýto imperativní zájem v předmětné věci neexistuje. Jakoukoli potřebu informovat spotřebitele – u nichž se má za to, že jsou běžně informováni, přiměřeně opatrní a obezřetní³ – lze splnit vhodným etiketováním⁴, které by mohlo poskytnout podrobnější a užitečnější informace, než je pouhý rozdíl v označení, a při jehož použití by obchodníci mohli volně vyzdvižovat výhody určité úrovně ryzosti.

10. Francouzská vláda tvrdí, že takový zájem existuje. Pravidla pro pojmenování, která jsou nezbytná ke splnění požadavků na poctivost obchodních transakcí a ochranu spotřebitele, mohou být odůvodněná, jsou-li přiměřená sledovanému cíli a nelze-li tohoto cíle dosáhnout opatřeními méně omezujícími obchod uvnitř Společenství⁵. Předmětné pravidlo je nezbytné k ochraně spotřebitelů spočívající v jasném a přímém informování o podstatném rozdílu mezi dvěma jakostmi výrobku, čímž se předchází

2 – Viz např. rozsudky ze dne 20. února 1979, Rewe-Zentral („Cassis de Dijon“) (120/78, Recueil, s. 649, bod 14), a ze dne 14. července 2001, Komise v. Francie (C-84/00, Recueil, s. I-4553, bod 24).

3 – Viz např. rozsudek ze dne 21. června 2001, Komise v. Irsko (C-30/99, Recueil, s. I-4619, bod 32).

4 – Rozsudek ze dne 9. prosince 1981, Komise v. Itálie (193/80, Recueil, s. 3019, zejména bod 27).

5 – Rozsudek ze dne 5. prosince 2000, Guimont (C-448/98, Recueil, s. I-10663, bod 27) a judikatura v něm uvedená.

jakékoli záměně, která by mohla být způsobena informacemi techničtější povahy. Dané pravidlo je přiměřené tomuto cíli, není určeno k ochraně žádné výhody tuzemského průmyslu a není proto v rozporu s článkem 28 ES.

Posouzení

11. Ve své replice a duplice se účastníci řízení zaměřují na existenci či neexistenci překážky obchodu. Komise tvrdí, že předmětné pravidlo pravděpodobně může v praxi vést k omezení obchodu, a zdůrazňuje, že jakékoli opatření, které by mohlo potenciálně vytvořit i jen malou překážku, podléhá článku 28. V žádném případě nelze tvrdit, že by označení luxusního výrobku mělo na spotřebitele malý vliv, a Soudní dvůr systematicky rozhoduje, že pravidlo pro etiketování je méně restriktivní pro obchod než pravidlo pro označování⁶. Uvádění ryzosti v tisícinách na etiketách je pro průměrného spotřebitele jasné a jednoduché. Francouzská vláda však trvá na tom, že Komise musí prokázat existenci účinku na obchod, což však neučinila.

12. V této věci není třeba rozhodnout o tom, jaká má být minimální úroveň ryzosti pro pojmenování díla jako „zlato“, nebo o tom, jaké prostředky jsou přijatelné k zajištění správnosti údaje o ryzosti díla za zlata. Žádné z těchto kritérií dosud nebylo předmětem harmonizace v rámci Společenství. Otázkou je, zda při absenci takové harmonizace francouzské pravidlo v zásadě podléhá ustanovení článku 28 ES, a pokud tomu tak je, zda je lze odůvodnit.

13. Lze také přihlížet k tomu, že, přinejmenším v Evropě, má většina zlata používaného k výrobě klenotů a jiných děl ze zlata formu slitiny. Obsah zlata mezi třemi osminami (375 tisícin) a třemi čtvrtinami (750 tisícin) je běžný. Jsou používány i vyšší úrovně, ale ryzí nebo téměř ryzí zlato je často příliš měkké ke zpracování, i když v některých částech světa je zjevně upřednostňováno. Slitiny jsou obecně používány z důvodu zpracovatelnosti, síly a trvanlivosti. Různé slitiny mají různé barvy, různé fyzikální vlastnosti a různé ceny a odpovídají různým preferencím spotřebitelů.

6 — Viz rozsudky Komise v. Itálie, uvedený výše v poznámce 4, Guimont, uvedený výše v poznámce 5, a rozsudek ze dne 16. ledna 2003, Komise v. Španělsko (C-12/00, Recueil, s. I-459).

Představuje francouzské pravidlo opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení?

14. Stanovisko francouzské vlády je v zásadě takové, že Komise nepředložila žádné důkazy o existenci jakékoli překážky obchodu, ať už jakkoli neurčité nebo jakkoli slabé.

15. Komise ve své žalobě uplatňuje, že většina děl s ryzostí 375 tisícín nebo 585 tisícín prodávaných ve Francii je dovážena, že může být legálně prodávána jako „zlato“ v členských státech původu, avšak francouzské právo vyžaduje, aby byla ve Francii prodávána jako „slitina zlata“, a že označení „slitina zlata“ může pravděpodobně snížit jejich přitažlivost pro kupující, než kdyby byla označena jako „zlato“.

16. Jsou-li prokázány, představují tyto prvky dohromady dle mého názoru pravidlo, které je v zásadě neslučitelné s ustanovením článku 28 ES, čímž vzniká nutnost posoudit, zda toto pravidlo může být nicméně odůvodněno, a zda tak může být zajištěn jeho soulad s právními předpisy Společenství⁷.

17. Ve své žalobní odpovědi Francouzská republika popírá, že by výroby označované jako „slitina zlata“ byly pro kupující méně přitažlivé, a tvrdí, že Komise nepředložila žádný důkaz údajného účinku na obchod uvnitř Společenství.

18. Podle ustálené judikatury však všechna opatření způsobilá narušit přímo nebo nepřímou, skutečně nebo potencionálně obchod uvnitř Společenství jsou považována za opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením, a z tohoto důvodu zakázaná článkem 28 ES⁸. Toto kritérium je zde zjevně splněno.

19. Popření, že by sporné pravidlo mohlo mít jakýkoli účinek na kupující, a tedy na obchod, je nejen nepřijatelné, ale také neslučitelné s hlavním argumentem francouzské vlády, podle kterého je pravidlo nezbytné k ochraně spotřebitele.

20. Účelem jakéhokoli požadavku na ochranu spotřebitele, který se týká označování zboží podle jeho jakosti, je ovlivnit

⁷ – Srov. např. s rozsudkem Guimont, uvedený výše v poznámce 5, body 25 až 27.

⁸ – Viz rozsudky ze dne 11. července 1974, Dassonville (8/74, Recueil, s. 837, bod 5), a ze dne 11. prosince 2003, Deutscher Apothekerverband (C-322/01, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 66).

nákup, byť jen tím, že se zamezí, aby spotřebitelé kupovali zboží na základě chybného předpokladu. Označení vyšší jakosti je vždy v zásadě přitažlivější než označení nižší jakosti. V případech, kde jsou ostatní kritéria, jako je cena, stejná, je pravděpodobné, že označení jakosti bude rozhodující při výběru spotřebitelem – a to ve prospěch přitažlivější jakosti. Jen těžko lze vážně tvrdit, že „zlato“ není přitažlivějším označením pro klenoty než „slitina zlata“.

21. Předmětné pravidlo je tedy způsobilé omezit obchod mezi členskými státy, a je proto v zásadě zakázáno článkem 28 ES.

Lze předmětné pravidlo odůvodnit?

22. Z judikatury vycházející z *Cassis de Dijon*⁹ je zřejmé, že ochrana spotřebitele a poctivost obchodních transakcí jsou cíle obecného zájmu, které mohou mít přednost před volným pohybem zboží.

23. Lze také snadno přijmout, že s ohledem na vnitřní hodnotu suroviny ve zlatnictví vyžadují tyto cíle řádnou informovanost o obsahu zlata v surovině. Zatímco estetická přitažlivost, kvalita zpracování a celková cena jsou nepochybně faktory při konečném rozhodování kupujícího, poměr zlata v díle bude při výběru určitě brán v úvahu. Zlato je emotivní komoditou a historie ukázala, že lidé mají zvláštní zálibu v čistotě, doprovázenou možná oprávněnou obavou z podvodu.

24. Jak ovšem správně uvádí Komise, těmto obavám lze předejít odpovídajícím etiketováním.

25. Systém etiketování odpovídající aktuálně uznávané škále tisícín se zdá být zcela přiměřený cílům ochrany spotřebitele a poctivosti obchodních transakcí. Tento systém je zcela transparentní, snad jen s malou výhradou, že široká veřejnost může být více zvyklá uvažovat v procentech než v „promile“.

9 – Viz poznámku 2.

26. Dříve používaný, a možná dosud známější, systém karátů je také transparentní, i když ke správnému posouzení vyžaduje o něco hlubší znalost, že ryzí zlato má 24 karátů, spolu se schopností uvažovat ve čtyřadvacetinách.

27. Systém, který francouzská vláda obhajuje jako nezbytný, je však méně jasný. Bez dalších informací by mohl vést spotřebitele k domněnce, že prostě díla označená jako „zlato“ jsou z čistého zlata, zatímco díla označená jako „slitina zlata“ jsou z nečistého zlata. Tento systém se sám o sobě jeví nevhodným k dosažení uvedeného cíle ze tří důvodů.

28. Za prvé neposkytuje přímo vůbec žádné informace a ani nepřímou neposkytuje žádné podrobné informace ohledně skutečného obsahu zlata v označeném díle.

29. Za druhé neupozorňuje spotřebitele na skutečnost, že zlato s ryzostí 750 tisícín je také slitinou, neboť obsahuje 25 % jiného kovu nebo kovů.

30. Za třetí nerozlišuje mezi zlatem s ryzostí 585 tisícín a zlatem s ryzostí 375 tisícín – což je rozdělení, které přinejmenším může být důležitější pro spotřebitele, než je rozdělení mezi ryzostí 750 tisícín a ryzostí 585 tisícín, neboť jde o rozdíl mezi slitinami, které obsahují více, resp. méně než 50 % zlata.

31. Je pravdou, že přinejmenším díla dvou nejnižších úrovní ryzosti musí zjevně být také označena údaji o přesné ryzosti. V této souvislosti se však paralelní systém dichotomického označení jako „zlato“ nebo jako „slitina zlata“ jeví přinejmenším povrchní a rozhodně nevhodný pro poskytování informací s ohledem na principiálně sestupnou škálu poměrného složení.

32. Podle mého názoru tyto nedostatky zdaleka převažují nad údajnou jednoduchostí a výhodami systému – který, spíše než aby předcházel možné záměně, ji může sám způsobit. Předmětné pravidlo proto není jen méně vhodné k dosažení vyhlášeného cíle než etiketování zastávané Komisí, ale je ve skutečnosti nevhodné a nelze je považovat za přiměřené. Tvrzení francouzské vlády, že jde o nezbytný doplněk „techničtějších“ údajů o tisícínách ryzosti, nemá žádný základ.

33. Konečně lze poznamenat, že argumenty francouzské vlády v tomto směru jsou poněkud oslabeny skutečností, že ve svém dopisu Komisi ze dne 7. února 2001 oznámila v průběhu postupu před zahájením soudního řízení svůj úmysl pravidlo zcela zrušit.

Závěry

34. Zastávám proto stanovisko, že by Soudní dvůr měl:

- 1) určit, že Francouzská republika tím, že vyhradila pojmenování „zlato“ dílům s puncem označujícím ryzost 750 tisícín, zatímco díla s puncem označujícím ryzost 375 nebo 585 tisícín mají být pojmenována jako „slitina zlata“, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 28 ES; a
- 2) uložit Francouzské republice náhradu nákladů řízení.